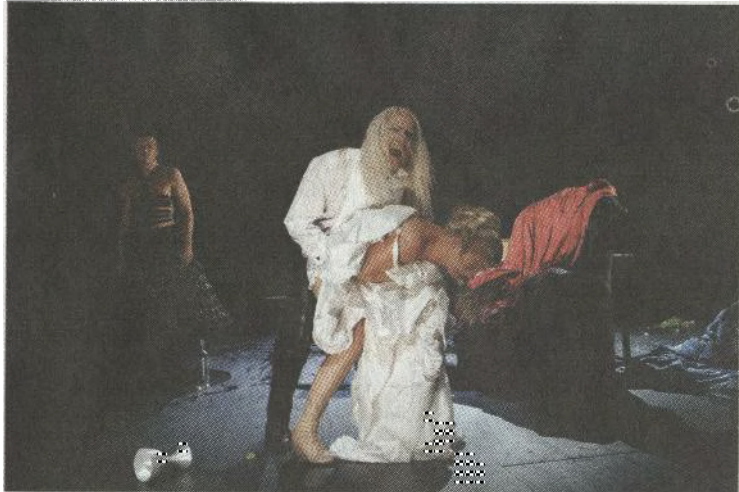

OCENA Dramska uprizoritev

A zlo rodi le zlo

**VLEKEL JO BOM, PED ZA PEDJO, SKOZI SRAMOTE, KI JIH SVET NI VIDEL: ... UPORNI-
CO ZOPER OČETA IN BOGA** – Na sceni Diega de Bree in v kostumih Lea Kulaša
(od leve) Milan Štefe, Uroš Smolej in Jana Zupančič.

SLAVKO PEZDIR

Percy Bysshe Shelley: Cenci

režija **Diego de Brea**

MGL

premiera 10. 9. 2009

V **MGL** so uvedli repertoar na velikem odru z gledališko silovito slovensko praižvedbo dramskega prvenca angleškega romantičnega pesnika in dramatika Percyja Bysshea Shelleya (1792–1822), tragedijo v blankverzih in petih dejanjih *Cenci* (*The Cenci*, 1819, odrski krst 1886), ki jo je živo, okretno in lepo poslovenil Srečko Fišer ter ob sodelovanju dramaturginje Petre Pogorevc in lektorja Arka domišljeno zgoščeno na bistveno ter v enovitem soustvarjalnem zamahu postavil na oder režiser in scenograf Diego de Brea.

Zgodbo o tragediji renesančne plemiške družine Cencijevih, v kateri uteleša Percyjev tiransko polaščevalski, bestialno pohotni in požrešni ter blasfemično brezbožni grof Cenci najtemnejše strasti in sile »peklenskega« zla, ki dosežejo svoj pogubni vrhunec v poboju lastnih dveh sinov ter poniževalni spolni zlorabi hčere Beatrice kot utelešenju nebeško čistega, lepega in dobrega (ki pa se v uporniškem maščevanju tudi sama zločinsko umaže z očetovo krvjo), ter o moralno sprevrženi vlogi vrhov cerkvene institucije, ki se na račun skrbno izterjanih gmotnih odpustkov za najgrozovitejše zemeljske grehe in zločine brezbožnih plemičev sama koplje v zlato ter ob evidentnih zločinih in krivicah nad nedolžnimi reakcionarno brani ustaljeni družbeni »red«, je režiser močno skrajšal, zgostil (na polovico je zmanjšal tudi število protagonistov) in poenostavil. Romantični silovitosti in razviharjenosti čustev in strasti je našel primerna izrazna sredstva v strogi in skrbni izbiri likovne (ob sodelovanju s kostumografom Leom Kulašem in oblikovalcem svetlobe Brankom Šulcem) in glasbene govorice, siloviti telesni, obrazni in glasovni izraznosti protagonistov ter v stopnjevanju mučnega vzdušja bestialnega nereda in destrukcije s številnimi prizori brutalnega nasilja, nekultiviranega polivanja vina, bljuvanja, plivanja, razmetavanja hrane po tleh, mezenja krvi ... vse do zaključnega simbolnega posipanja trupel in človeških lobanj s sipkim belim prahom (iz peščene ure?).

Na opazno skrajšani uprizoritveni »bližnjici« do vsesplošnega krvavega razpleta tokrat maščevalna Beatrice kar sama s pištolo med izdajalskim poljubom od blizu ustrelji svojega tirana in onečaščevalca (v izvorniku to izvedeta najeta morilca), prav tako pa tudi na koncu kar sam kardinal Camillo (namesto papeževnega legata Savelle) v imenu cerkvene institucije (nekoliko nepričljivo in smešno, morda s potujitvenim namenom?) surovo pogubi maščevalni morilki moža in očeta, ves čas krčevito zadržani in negotovi prelat Orsino pa si kot pasivni opazovalec krvavega dogajanja in nesojeni Beatricin ljubimec na koncu zbere potrebno moč in požene kroglo v glavo. Plebejsko brezbrizni grofov služabnik Andrea kot predstavnik

nezainteresiranih in pasivnih podložnikov ob porogljivem žvečenju žvečilke, ki si jo je v prejšnjem nastopu za vsak primer prilepil na steno, nazadnje brezčutno posiplje trupla z »apnom«.

V močno sporočilno izostreni uprizoritvi sta ključni vlogi nosilnih antagonistov čutno in čustveno, z gibom, gesto in grimaso polnokrvno in mestoma s tragiško nabreklostjo izoblikovala Uroš Smolej kot brezbožni, prezirljivi in pohotni patriarhalni Oče ter samooklicani in v družbi spoštovani družinski bog – donjuansko mefistovski grof Cenci, in Jana Zupančič kot njegova onečaščena hči Beatrice, ki se iz čistega srca in prvinske vere v pravičnost zmore upreti ter naposled tudi sprijazniti s smrtjo kot »plačilom nedolžnega življenja in olajšanjem najhujših muk«. Podobo ponižane in družbeno že zdavnaj ukročene Cencijeve žene Lucrezie, ki se v prizoru prepovedane zrele ženske sle z Orsinom osvobodi tudi za sodelovanje v uporniški maščevalni akciji, je razločno izrisala Bernarda Oman. Mladega, krhkega in negotovega prelata Orsina, ves čas zavrtega in neavtentičnega pod pritiskom cerkvenih in družbenih norm, ki se paradoksalno osvobodi šele ob prepoznanju njihove lažnosti v aktu samopogube, je tenkočutno izoblikoval Jure Henigman. Nastopaško samozavestno postavo oblastniško učinkovitega in neomahljivega kardinala Camilla je prispeval Lotos Vincenc Šparovec, nezainteresiranega, a zvestega in vselej razpoložljivega ohranjalca obstoječega »reda«, služabnika Andrea, pa Milan Štefe.